

lekta bestämning. Dessutom ha de svenska exemplaren jämförts med utländska av båda arterna.

Quedius ventralis är för första gången omnämnd som svensk av G. G. Thomson 1880 i *Opuscula Entomologica* XIII, p. 149. Han uppger arten såsom funnen vid Lund, dock ej av ren i hur många exemplar eller på vad slags lokal. I Grills katalog upptages den några år senare med stöd av Thomsons uppgift. Vid tidpunkten för den nya katalogens utgivning saknades samlingarna i Lund, ansåg väl dr Jansson (som

Om tvenne återfunna svenska staphylinider.

Av

THURE PALM.

Genom felbestämning, förväxling av etiketter eller rena missförstånd ha de svenska skalbaggsförteckningarna under årens lopp tillförts arter, som sakna hemortsrätt i vår fauna. En behövlig utrensning av sådana arter ägde därför rum i samband med utgivandet av *Cat. Col. Daniae et Fennoscandiae* 1939. Fil. dr Anton Jansson, som svarade för den svenska delen av katalogen, fullgjorde sitt uppdrag på ett i högsta grad berömvärdt sätt. Tidigare data om varje som svensk uppgiven art granskades kritiskt med hänsyn till artens förekomst i landet eller i olika landskap. Många äldre samlingar i såväl offentlig som privat ägo genomgingos. Gamla uppgifter om en del sällsynta eller mycket sällsynta arter godtogos endast om beläggsexemplar förelågo eller uppgifterna verkade fullt trovärdiga. Men naturligtvis uppstodo då och då fall, när det var ovisst om en art, för vilken beläggsexemplar saknades i samlingarna, skulle våga tas med eller inte. Särskilt betydelsefullt var det att ta ställning till detta, om blott ett enstaka svenskt fynd av arten i fråga skulle vara gjort, kanske för mycket länge sedan. I sådana fall markerades osäkerheten med ett frågetecken i en av tabellkolumnerna, försåvitt arten ej helt ströks.

Var och en som noggrant studerar 1939 års katalog och jämför den med Grills år 1896 utgivna *Cat. Col. Scandinaviae, Daniae et Fenniae* finner, att ej så få utrensningar av rena misstag eller osäkra arter skett i den nya katalogen. Det skulle blott ha varit önskvärdt, att en sammanställning, hur kortfattad som helst, över ur landets fauna avförda arter publicerats med angivande av orsaken i varje enskilt fall. Detta skulle underlätta och vara av intresse vid framtida utredningar, i den händelse en och annan av de osäkra arterna senare verkligen skulle konstateras vara svensk.

De båda i rubriken åsyftade arterna äro *Quedius ventralis* Arag. och *Amarochara forticornis* Boisd., som jag nyligen anträffat i Skåne, varifrån de också tidigare publicerats. Bägge äro lätta att känna igen och skilja från närstående, varigenom intet tvivel kan råda om deras kor-

rekta bestämning. Dessutom ha de svenska exemplaren jämförts med utländska av båda arterna.

Quedius ventralis är för första gången omnämnd som svensk av C. G. Thomson 1889 i *Opuscula Entomologica* XIII, p. 1401. Han uppger arten såsom funnen vid Lund, dock ej av vem, i hur många exemplar eller på vad slags lokal. I Grills katalog upptages den några år senare med stöd av Thomsons uppgift. Vid tidpunkten för den nya katalogens utgivande hade arten aldrig återfunnits i Sverige, och då beläggsexemplar dessutom saknades i samlingarna i Lund, ansåg väl dr Jansson (som nu ej längre erinrar sig detaljerna) dess hemortsrätt i Sverige så tvivelaktig, att arten avfördes ur förteckningen. Sommaren 1951 fann jag 5 imagines av *Quedius*-arten och flera larver av sannolikt samma vid Härkeberga under omständigheter, som väl stämma överens med artens uppgivna levnadssätt i Danmark och på kontinenten.

Även *Amarochara forticornis* är förut blott en enda gång omtalad som svensk. Det skedde i en liten fyndlista över svenska staphylinider, som F. Eichelbaum publicerade i *Ent. Tidskr.* 1910, p. 197, och enligt vilken arten i mitten av maj samma år skulle vara tagen i 1 ex. under tång vid Falsterbo. Dr Jansson kunde med rätta betvivla riktigheten av uppgiften, enär Eichelbaums lista innehåller andra sådana, som äro uppenbart felaktiga. Så upptar den exempelvis från Abisko *Atheta vestita* Grav., som är en allmänt utbredd tångart vid sydsvenska havskuster och vars förekomst i Lappland är otänkbar! I fallet *Amarochara forticornis* torde det likväl vara rimligt antaga, att Eichelbaum både bestämt arten rätt och ej förväxlat lokalerna. Mitt fynd (av ett enda exemplar) gjordes nämligen också i sydvästra Skåne eller närmare bestämt den 20 april 1951 vid Lomma.

Faunan i övrigt i de biotoper, där jag fann mina exemplar av *Quedius ventralis* och *Amarochara forticornis*, torde vara av så stort intresse, att jag i det följande tillåter mig kortfattat redogöra för den.

Quedius ventralis-lokalen.

En av de sista dagarna i juli 1951, en ovanligt varm dag med disig luft och vindstilla, besökte jag Härkeberga, som är en av de rätt få platser i södra Skåne, där rester av ursprunglig ädellövskog, mest bok, fortfarande finnas bevarade. Åldriga träd av grova dimensioner, ihåliga stammar — döda, torkande eller ännu levande —, ruttnande stubbar och vindfällen kunna anträffas här och var. Framåt kvällen, då det redan börjat skymma i ett bestånd av gamla träd, upptäckte jag på stammen av en grov, ihålig, men ännu levande bok ett *Allecula*-exemplar. Det hade tydligen krupit fram ur bokens inre och tagit plats invid en långsträckt springa, bred som en hand, halvannan meter från marken. Fyndet föreföll till att börja med ej så märkligt, men mera intresserad blev jag,

när *Allecula*-arten befanns vara — ej den väntade *morio* F. — utan *rhenana* Bach. som blott för något år sedan för första gången anmälts som svensk genom fynd på Hallands Väderö. De följande dagarna observerades ytterligare en och annan *Allecula rhenana* på samma stam, men endast framåt aftonen. Det var uppenbart, att de fullbildade djuren hade nattliga eller åtminstone sena vanor och ej lämnade stammen, förrän det börjat skymma. Jag beslöt då att närmare undersöka det ihåliga trädet för att om möjligt även finna artens larver.

Nästa dag hade jag skaffat mig ett litet redskap, med vars hjälp innehållet i boken blev åtkomligt. Detta utgjordes av murknande, till stor del (av en brun, platt *Polyporus*-art) svampiga, rödbruna trädelar samt lämningarna av dels ett gammalt fågelbo (sannolikt ugglas), dels ett möjligen ännu äldre bålgetingbo. Massan var i botten genomdränkt av regnvatten, men fuktigheten avtog uppåt, så att de översta lagren verkade jämförelsevis torra. Det doftade ännu starkt ammoniak av fågelboresterna.

I den murknande och relativt torra veden funnos talrika *Allecula*-larver i två storlekar och därjämte några fullbildade individ. Larverna hade med sina gångar kors och tvärs genomborrat det svampiga, till konsistensen mjuka men ännu ej sönderfallande virket. På hemtaget material kunde senare konstateras, att larverna huvudsakligen leva av myceliebemängda vedämnen, ehuru de en och annan gång också sågos äta på döda insekter, lämningar av bålgetingboet och annat avfall. Av larvmaterialet att döma torde utvecklingen taga minst två eller tre år i anspråk.

I samma ved, som lossnat och fallit ned från stamhålighetens innervägg, hade tidigare levat *Cossonus parallelepipedus* Hbst, *Rhyncolus truncorum* Germ., *lignarius* Marsh. och *turbatus* Schönh., av vilka talrika fragment hittades. De båda sistnämnda arterna förekommo även i levande exemplar i väggens rötvägg. Fragment av *Tetratoma fungorum* F. anträffades också. Denna art hade sannolikt livnärt sig av *Polyporus*-svampen, innan fruktkropparna hårdnat. Av den sällsynta *Anisoxya fuscula* Ill., togs ett levande ex., av *Phyllodrepa pygmaea* Gyll. ett annat och av *Orchesia undulata* Kr. ett par alldeles nykläckta. Enstaka larver av *Ctesias serra* F. kröpo omkring på det torra avfallet. En del vanligare arter uppträdde givetvis också, såsom arter tillhörande familjerna *Cryptophagidae*, *Lathridiidae*, *Cisidae*, *Mycetophagidae*.

Djupare ned i stamhåligheten hade förmultningen av massan fortskridit längre. Veden hade där en grynig konsistens och hade delvis fallit sönder till mylla. De övre lagren voro dock fortfarande ganska porösa och ej fuktigare, än att de tilläto insekter att leva. Här dominerade en stor *Gnathonus*-art (imagines och larver), *Hister merdarius* Hoffm. (imagines, larver och enstaka puppor) samt dipter-larver. I dessa skikt visade sig också enstaka stora *Quedius*-larver och vid första undersökningstillfället ett fullbildat exemplar av *Quedius ventralis*. Ännu djupare

ned var fuktigheten så stor och massan så packad och smetig, att inga insekter kunde leva. Med *Hister*-arten gjordes ett lyckat uppfödning-försök. Ett par fullvuxna larver, som två veckor före förpuppningen intogo en krumböjd ställning och sedan lågo orörliga, förpuppade sig omkr. den 20/8 och kläcktes omkr. den 10/9. Det dröjde drygt en vecka, innan kitinet hårdnat och blivit fullt utfärgat.

Efter vittjandet lades innehållet i bokstammen tillbaka igen, och ny undersökning skedde ett par följande dagar. Därvid erhöles bl. a. ytterligare fyra imagines av *Quedius ventralis* och ett antal *Allecula rhenana*. Detta tyder på, att de fullbildade djuren av dessa arter vid första undersökningstillfället varit spridda i stammen — håligheten gick långt upp — och sedan sökt sig ned till den del av rötveden och avfallet, som kunde sällas.

Enär Håckeberga blott ligger 25 km från Lund, är det ju mycket troligt, att på den sistnämnda platsen ett fynd av *Quedius ventralis* verkligen gjorts på Thomsons tid, i all synnerhet som murkna och ihåliga träd då voro mycket vanligare än de nu äro.

Amarochara forticornis-lokalen.

I mitten av april 1951 fann jag vid Lomma på en av sandvallarna intill ån de murkna resterna av en gammal pilstubbe, i vilken en större koloni av *Lasius fuliginosus* L. levde. Stubben befann sig i en djup sandgrop, som till en del doldes av åkantens frodiga men nedvissnade vegetation. Lämningar av stammen lågo bredvid, med undersidan inbäddad i sandmylla, och hyste även de samma myrart. I och invid dessa *Lasius*-sambhällen, vilka genom sällning och skakning av murken ved, fjolårslöw, gräsrester o. d. flera gånger grundligt undersöktes, fanns rätt mycket skalbaggar tidigt på våren. Senare blev faunan fattigare både på arter och individer och var vid midsommartid nästan helt försvunnen. En fullständig lista lämnas här nedan på de staphylinid-arter, som tillvaratogs under ett par sällningar den 16 och 20 april.

Callicerus obscurus Grav. — 2 ex.

Notothecta confusa Märk. — Talrik.

Ousipalia caesula Grav. — 1 ex.

Astilbus canaliculatus F. — Sparsam.

Zyras funestus Grav. — Talrik, allmän-naste arten.

Z. cognatus Märk. — 1 ex.

Zyras limbatus Payk. — 1 ex.

Z. laticollis Märk. — Talrik.

Amarochara forticornis Boisd. 1 ex.

Oxyroda vittata Märk. — Sparsam.

Thiasophila inquilina Märk. — Talrik.

Aleochara spadicea Er. — 2 ex.

Av de uppräknade arterna äro *Notothecta confusa*, *Zyras*-arterna (utom *limbatus*), *Oxyroda vittata* och *Thiasophila inquilina* enligt samstämmiga uppgifter i handböckerna bundna till *Lasius*-sambhällen. *Notothecta confusa* och *Thiasophila inquilina* äro mycket sällan funna i Sverige men uppträda nog, såsom vid Lomma, mestadels i antal, där de före-

komma. Huruvida också några av de andra arterna äro beroende av *Lasius*, är mer ovisst. *Zyras limbatus* är visserligen förut funnen hos myror av detta släkte men torde vara minst lika vanlig hos *Myrmica rubra* och vid *Formica*-tuvor, särskilt på sandjor. *Aleochara spadicea* lever typiskt underjordiskt i gångarna av mullvad och diverse gnagare. De övriga arterna förekomma sannolikt blott tillfälligtvis i myrsamhällen. Vad *Amarochara forticornis* beträffar uppges arten i Danmark och på kontinenten vara ett markdjur, funnet under fuktig mossa, löv och detritus. Bernhauer nämner också »Erdzieselnester». Vid Lomma kan det nog misstänkas, att arten egentligen hör hemma bland detritus vid åkanten och att därifrån ett exemplar av en händelse tagit sig in i myrkolonien. En annan *Amarochara*-art, *Bonnairei* Fauv., som är utbredd i Väst- och Mellanuropa, uppges likväl huvudsakligen förekomma hos *Lasius fuliginosus* och *brunneus*.

41. *Massophila* *forticornis* Cyll.

Utdrag ur den af författaren utgäfvne afhandling om Staphyliniderna i Danmark. (1875).
 De i Danmark funna Staphyliniderna äro af följande art: *Massophila forticornis* Cyll.
 Denna art är af följande beskaffenhet: Längden af kroppen är 2,5 linjer. Huden är svart.
 Huvudet är svart. Ögonen äro stora och runda. Antennerna äro 11 lediga. Den första leden är
 mycket kort. Den andra leden är mycket lång och tunn. Den tredje leden är mycket lång
 och tunn. Den fjärde leden är mycket lång och tunn. Den femte leden är mycket lång
 och tunn. Den sjätte leden är mycket lång och tunn. Den sjunde leden är mycket lång
 och tunn. Den åtta leden är mycket lång och tunn. Den nio leden är mycket lång och tunn.
 Den tio leden är mycket lång och tunn. Den elfva leden är mycket lång och tunn.
 Den tolfva leden är mycket lång och tunn. Den trettonde leden är mycket lång och tunn.
 Den fjortonde leden är mycket lång och tunn. Den femtonde leden är mycket lång och tunn.
 Den sextonde leden är mycket lång och tunn. Den sjuttonde leden är mycket lång och tunn.
 Den åttioende leden är mycket lång och tunn. Den nittioende leden är mycket lång och tunn.
 Den hundraleden är mycket lång och tunn.

Den i Danmark funna Staphyliniden *Massophila forticornis* Cyll. är af följande beskaffenhet:
 Längden af kroppen är 2,5 linjer. Huden är svart. Huvudet är svart. Ögonen äro stora
 och runda. Antennerna äro 11 lediga. Den första leden är mycket kort. Den andra leden
 är mycket lång och tunn. Den tredje leden är mycket lång och tunn. Den fjärde leden
 är mycket lång och tunn. Den femte leden är mycket lång och tunn. Den sjätte leden
 är mycket lång och tunn. Den sjunde leden är mycket lång och tunn. Den åtta leden
 är mycket lång och tunn. Den nio leden är mycket lång och tunn. Den tio leden är
 mycket lång och tunn. Den elfva leden är mycket lång och tunn. Den tolfva leden
 är mycket lång och tunn. Den trettonde leden är mycket lång och tunn. Den fjortonde
 leden är mycket lång och tunn. Den femtonde leden är mycket lång och tunn. Den
 sextonde leden är mycket lång och tunn. Den sjuttonde leden är mycket lång och tunn.
 Den åttioende leden är mycket lång och tunn. Den nittioende leden är mycket lång och tunn.
 Den hundraleden är mycket lång och tunn.

Den i Danmark funna Staphyliniden *Massophila forticornis* Cyll. är af följande beskaffenhet:
 Längden af kroppen är 2,5 linjer. Huden är svart. Huvudet är svart. Ögonen äro stora
 och runda. Antennerna äro 11 lediga. Den första leden är mycket kort. Den andra leden
 är mycket lång och tunn. Den tredje leden är mycket lång och tunn. Den fjärde leden
 är mycket lång och tunn. Den femte leden är mycket lång och tunn. Den sjätte leden
 är mycket lång och tunn. Den sjunde leden är mycket lång och tunn. Den åtta leden
 är mycket lång och tunn. Den nio leden är mycket lång och tunn. Den tio leden är
 mycket lång och tunn. Den elfva leden är mycket lång och tunn. Den tolfva leden
 är mycket lång och tunn. Den trettonde leden är mycket lång och tunn. Den fjortonde
 leden är mycket lång och tunn. Den femtonde leden är mycket lång och tunn. Den
 sextonde leden är mycket lång och tunn. Den sjuttonde leden är mycket lång och tunn.
 Den åttioende leden är mycket lång och tunn. Den nittioende leden är mycket lång och tunn.
 Den hundraleden är mycket lång och tunn.